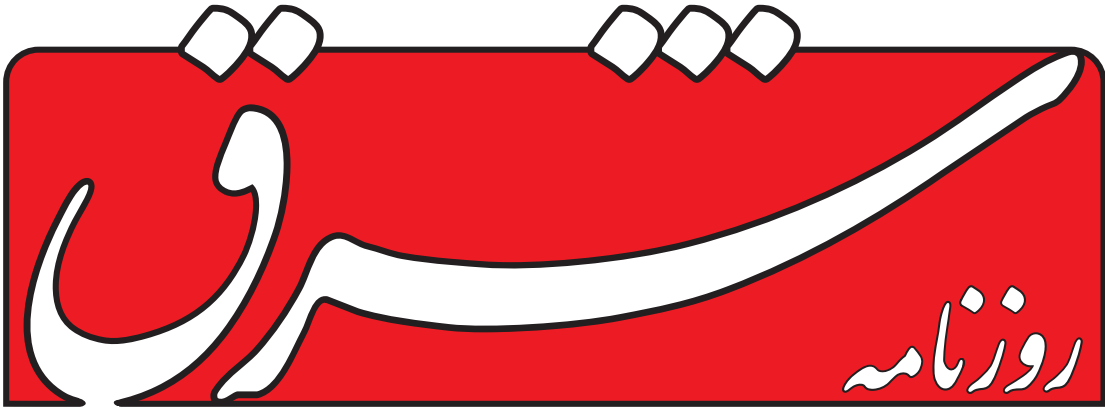

نوری قزلبچه در گفت‌وگو با «شرق»
مختصات بودجه ۱۴۰۲ را ارزیابی کرد

بودجه‌ای که غیرشفاف و تورمزاست

معصومه معظمی، کلیات بودجه ۱۴۰۲ در شرایطی به تصویب مجلس رسید که منتقدانش آن را دارای ایرادات و اشکالات شکلی و ماهوی می‌دانند. مخالفان لایحه بودجه ۱۴۰۲ بر این عقیده‌اند که این بودجه، بودجه‌ای نیست که بتواند ادعاهای کاهش تورم و کاهش قیمت ارز و مسکن و طلا و هر آنچه رئیس‌جمهور در سخن علنی وعده تحقق آن را داده، برآورده کند.

صفحه ۳

سه‌شنبه ۴ بهمن ۱۴۰۱ • ۲ رجب ۱۴۴۴ • ۲۴ ژانویه ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۴۸۰ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰۰ تومان

رئیس قوه قضائیه:

تلاش داریم نادمان اتفاقات اخیر به آغوش خانواده بازگردند

رئیس قوه قضائیه گفت: امیدواریم دولت در این دو ماه باقی‌مانده از سال تا آغاز ماه مبارک رمضان و سال نو، اقدامات بیشتری را در راستای رفع مشکلات معیشتی مردم انجام دهد. به گزارش مرکز رسانه قوه قضائیه...

صفحه ۳

در «شرق» امروز می‌خوانید: احمد توکلی رئیس هیئت‌مدیره دیده‌بان شفافیت و عدالت از تخلف در وزارت کشاورزی پرده برداشت، کریستیانو رونالدو و «خودسرهای» داخلی، واکنش سازمان برنامه و بودجه به یک گزارش

خودروهای وارداتی به ماجرای عجیبی تبدیل شده‌اند، کارشناسان می‌پرسند این خودروها قرار است برای دولت در آمد ایجاد کنند یا به داد بازار برسند؟

واردات دولتی

سود بازرگانی واردات خودرو از سود بازرگانی خودروهای مونتاژی کمتر شده است این مسئله می‌تواند خودروسازان را به جای تولید به واردات خودرو ترغیب کند

گزارش تیتربک را در صفحه ۴ بخوانید

جای خالی ابوالحسن مختاباد
... و ناگهان بی تو

۱۲

بودجه ۱۴۰۱ نگرانی‌های زیادی در زمینه سلامت عمومی در سال ۱۴۰۲ ایجاد کرده است

جوانمرگی «دارویار»

شرکت ملی گاز به گزارش «شرق» واکنش نشان داد

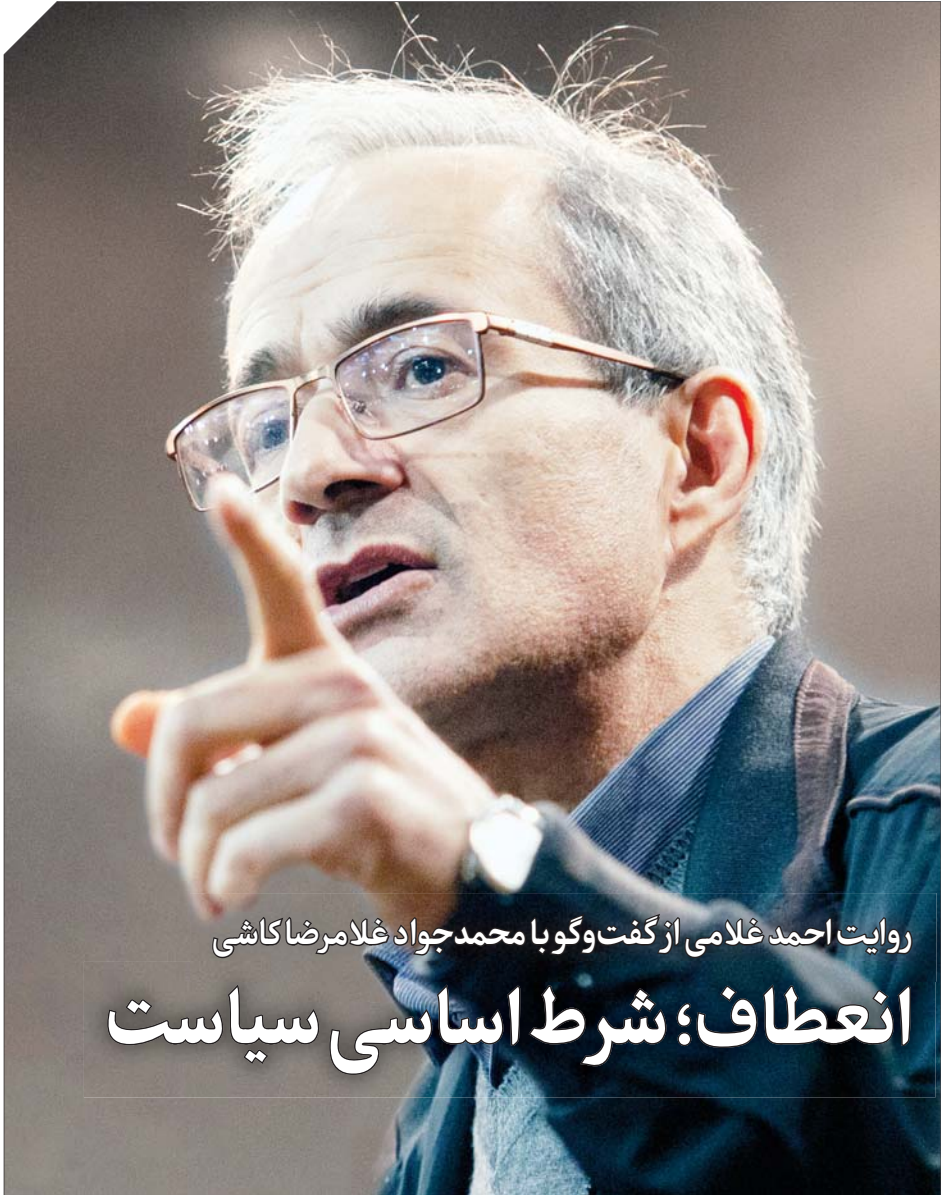
کاهش شدت مصرف انرژی نیازمند اجرای اسناد بالادستی

پالس‌های امیدبخشی که از برجام و تداوم گفت‌وگو در پشت درهای بسته خبر می‌دهند

برجام غیر علنی؟

شرق: روز گذشته (دوشنبه) ناصر کنعانی، سخنگوی وزارت خارجه ایران، در نشست هفتگی خبری خود در پاسخ به سؤالی در ارتباط با آخرین روند مذاکرات رفع تحریم‌ها و گفت‌وگوهای اخیر صورت‌گرفته در این ارتباط بین امیرعبداللهمان و بول مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا تصریح کرد: «شب گذشته (یکشنبه‌شب) وزیر امور خارجه در این ارتباط اظهاراتی کافی داشتند و در عالی‌ترین سطح مواضع جمهوری اسلامی ایران را در این ارتباط مطرح کردند». کنعانی با تأکید بر اینکه همان‌طور که آقای امیرعبداللهمان اشاره کردند تبادل پیام‌ها از کانال‌های مختلف بین ایران و دیگر طرف‌های مذاکره‌کننده ادامه دارد و به قوت خود باقی است، افزود: «موضوع هسته‌ای صرفاً موضوع ایران نیست و همان‌طور که سخنگوی اتحادیه اروپا اخیراً اعلام کردند آقای بول مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا در این زمینه در تعامل با طرف‌های ذی‌ربط از جمله طرف ایرانی و آمریکایی است و در این چارچوب تبادل پیام‌ها و دیدگاه‌ها ادامه دارد».

این گزارش را در صفحه ۲ بخوانید

روایت احمد غلامی از گفت‌وگو با محمدجواد غلامرضا کاشی

انعطاف؛ شرط اساسی سیاست

عکس: سهند تاقی، شرق

دموکراسی خواهی در ایران تاریخی صدساله دارد. مطالبه‌ای که به معنای امروز آن با مشروطه آغاز شد و همچون رویایی محقق نشده هنوز در ذهن و زبان ایرانیان زنده است. دموکراسی برای ما مصداق این غزل حافظ است که «عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکل‌ها». از این منظر است که می‌توان گفت اکثر جنبش‌های اجتماعی ایران، حتی برخی از آنان که زمینه‌های صدرمد اقتصاد داشته‌اند، در ادامه به شیب دموکراسی خواهی فروغلتیده‌اند و رنگ و بوی سیاسی گرفته‌اند.

شاید از علت‌های ناکامی جنبش‌های اجتماعی در ایران، فارغ از مسائل دیگر، یکی همین باشد که هر جنبشی به سرعت سیاسی شده و مطالبات متنوعی در آن مطرح می‌شود. واکاوی جنبش‌های اجتماعی - چه آن جنبش‌هایی که مبنای اقتصادی دارند و چه جنبش‌های سیاسی - یکی از وظایف روزنامه‌های رسمی است. روزنامه‌هایی که از ارکان اصلی دموکراسی به شمار می‌آیند. از این جهت، پس از اعتراضات نود روزه اخیر درصدد برآمدیم تا با کارشناسان و صاحب‌نظران حوزه اجتماعی و سیاسی به بحث و تبادل‌نظر بپردازیم. در این نشست‌ها، مهمانان بسیاری دعوت «شرق» را پذیرفتند و با میزبانان خود به بحث و گفت‌وگو نشستند. برخی از این نشست‌ها پیش از این به صورت مصاحبه و برخی در قالب گزارش منتشر شده‌اند. روایتی از گفت‌وگو با محمدجواد غلامرضا کاشی، ماحصل یکی از این نشست‌هاست.

این گفت‌وگو را در صفحه ۶ بخوانید

سرمقاله

ابعاد حقوقی اقدام احتمالی اروپا علیه سپاه

کوروش احمدی

تلاش‌های جاری برای قرارداد سپاه در لیست گروه‌های تروریستی اتحادیه اروپا، سیاست خارجی ایران را در معرض تحوّل جدید و مهم قرار داده است. مصوبه‌های شماری از مجالس ملی کشورهای اروپایی و نهایتاً مصوبه پارلمان اروپا در پنجشنبه گذشته اگرچه الزام‌آور نیستند؛ اما از جهت زمینه‌سازی برای اقدام شورای اروپا و نیز از نظر انعکاس افکار عمومی حائز اهمیت‌اند. موضوع لیست‌کردن سپاه قرار نبود در دستور کار دیروز شورای اروپا باشد و قرار است تنها بعد از تکمیل بررسی آن در یک گروه کاری ویژه که ممکن است چند هفته به طول بینجامد، در دستور کار شورا قرار گیرد. این گروه کاری براساس سند موسوم به «موضوع مشترک ۲۰۰۱ شورای اروپا برای مبارزه با تروریسم» پیشنهادهای دریافتی از اعضای اتحادیه یا دیگر کشورهای برای لیست‌کردن افراد، گروه‌ها و نهادهای جدید را به همراه اطلاعات و مستندات اقدامات تروریستی ادعایی برای تطبیق با معیارهای سند مذکور بررسی و توصیه خود را به شورای اروپا منعکس می‌کند. تصمیم شورای اروپا باید به همراه «بیانه توضیح دلایل» منتشر شود و به لحاظ حقوقی از قوت لازم برخوردار باشد؛ چراکه اشخاص حقیقی و حقوقی که در لیست قرار می‌گیرند، می‌توانند در دادگاه‌های اتحادیه اروپا طرح شکایت کنند. از آنجا که تصمیم در گروه کاری و در شورا باید با اتفاق آرای هر ۲۷ کشور عضو گرفته شود، روند بررسی ممکن است چند هفته یا چند ماه به طول انجامد.

در این زمینه در هفته‌های گذشته در برخی کشورهای اروپایی بحث‌های پرتنشی در جریان بوده است. با توجه به روند حقوقی اشاره‌شده، وزیر خارجه «منطقه» مهم و «منطقه» شمردن لیست‌کردن سپاه، حمایت از آن را موکول به قانونی بودن چنین کاری کرده است. در مقابل، برخی دیگر او را متهم به مخفی شدن در پشت استدلال‌های حقوقی می‌کنند. به نظر آنها تحقیق درباره ارتکاب اقدامات تروریستی از سوی سپاه در اروپا در جریان است و مدعی‌اند که تحقیق دادستان آلمان درباره حملاتی به چند کنیسه در راین وستفالیای شمالی به سپاه ربط داده شده است. آنها مدعی‌اند که مطابق رویه دادگاه اروپایی دادگستری، تحقیقات و محکومیت تروریستی در خارج از اتحادیه اروپا نیز کافی است و در این زمینه به تصمیم یک دادگاه فدرال آمریکا علیه سپاه اشاره می‌کنند. برخی نیز نحوه برخورد با اعتراضات در ایران و تأثیر آن بر منطقه و اروپا را مطرح می‌کنند.

انگلیس نیز اگرچه عضو اتحادیه اروپا نیست؛ اما درگیر بحث‌های مشابهی است. درحالی‌که به نظر می‌رسد وزیر خارجه انگلیس دچار تردید است، شماری از دیگر مقامات دولت با لیست‌کردن سپاه موافق‌اند. وزیر مشاور در امور امنیتی و وزیر کشور انگلیس سه هفته پیش از موافقت خود با قرارداد سپاه در لیست تروریستی انگلیس سخن گفتند. این بحث‌ها به‌ویژه بعد از سخنرانی غیرمعمول کن مک‌کالمون رئیس آرمی ۵ (مسئول اطلاعات داخلی) در نوامبر گذشته بالا گرفت. او با ذکر جزئیاتی مدعی شد که تهدیداتی از مبدأ نهادهای اطلاعاتی ایران متوجه انگلیس است و از جمله «تلاش‌هایی با هدف ربودن یا حتی کشتن افراد مخالف رژیم ایران در انگلیس انجام شده است». او گفت ما از ژانویه ۲۰۲۲ تاکنون حداقل ۱۰ تهدید بالقوه در این زمینه دیده‌ایم. وزیر مشاور در امور امنیتی که بیشترین تلاش را برای لیست‌کردن سپاه دارد، مدعی شده است که با وجود سخنان مک‌کالمون ایران به اقدامات خود ادامه داده است. مجلس عوام انگلیس نیز با تصویب یک طرح توصیه‌ای به اتفاق آرا در ۱۲ ژانویه خواستار لیست‌کردن سپاه شد. حمایت حزب کارگر که حزب مخالف است و وزیر خارجه سایه از لیست‌کردن سپاه می‌تواند کار دولت را در این راستا تسهیل کند.

در انگلیس وزیر کشور مطابق قانون تروریسم سال ۲۰۰۰ اختیار دارد که در صورتی‌که به نحو معقولی متقاعد شود که شخص یا گروهی تروریست است، آن را در لیست قرار دهد. مقامات انگلیسی توجه می‌دهند که کلیت سپاه و اعضای آن تحت تحریم قرار دارند؛ اما قرارداد سپاه در لیست گروه‌های تروریستی مشکلات حقوقی خاص خود را دارد. یکی از این مشکلات این است که قانون مذکور متوجه تروریست‌نشدن اشخاص و نهادهای غیردولتی است؛ درحالی‌که سپاه بخشی از قوای نظامی یک دولت است. چنین کاری یک تحول مهم خواهد بود و عدول از سنت چنددهه‌ای و تعریف تروریسم و وجه تمایز آن با جنایت جنگی خواهد بود؛ تفسیر جدیدی از قانون خواهد داد و در چنین صورتی نیروهای مسلح سایر کشورها هم می‌توانند بالقوه در معرض لیست‌شدن قرار داشته باشند. به‌همین دلیل انگلیس مسموم‌کردن یک مأمور امنیتی سابق روسیه در ۲۰۱۸ را «اقدام یک دولت متخاصم» و نه یک «اقدام تروریستی» خواند. لازم به یادآوری است که دولت ترامپ وقتی در آوریل ۲۰۱۹ سپاه را لیست کرد، مدعی شد که «استفاده از تروریسم به‌عنوان یک ابزار دولتی موجب تفاوت اساسی سپاه با هر نهاد دولتی دیگر شده است». به هر حال بررسی برای قرارداد یک گروه در لیست گروه‌های تروریستی در انگلیس به صورت محرمانه و بدون بحث علنی رسمی درباره آن انجام می‌شود. انگلیس به‌تازگی در مجموع ۴۲ تحریم حقوق بشری علیه مقامات و نهادهایی در ایران اعمال کرده است.

ادامه در صفحه ۵

یادداشت

دم‌دستی شدن اخلاق و اقتصاد

حسین حقگو
کارشناس اقتصادی

- مرکز آمار: تورم نقطه به نقطه با ۲۰٫۸ درصد رشد در بیش از ۵۱٫۳ درصد رسید. «رئیس‌جمهور: آمارها حکایت از کاهش‌شدن نرخ تورم دارند» (۱۱/۲).
- رسانه‌ها: دلار در بازار آزاد به حدود ۴۴ هزار تومان رسید (۱۱/۳). «رئیس بانک مرکزی: مردم نگران نباشند، حواس‌مان به بازار هست!» (۱۱/۲).

ادامه در صفحه ۵

یادداشت

نقد دادنامه دکتر سعید مدنی

عمادالدین باقی

دیباچه

دکتر سعید مدنی چهره ناشناخته‌ای نیست که نیاز به معرفی داشته باشد. آثار علمی و پژوهشی او برای معرفی تراز فکری‌اش کفایت می‌کند. پژوهش‌های آسیب‌شناختی‌اش او را در حد یک درمانگر اجتماعی نشان می‌دهد؛ اما چنان‌که خواهیم دید، توصیف و تحلیل و پیش‌بینی‌های جامعه‌شناس به جای اینکه چراغ راه مدیران باشد، گناه وضعیت توصیف‌شده را متوجه خود او می‌کند.

گرچه دادنامه‌های تعدادی دیگر از زندانیان که نگارنده در جریان آنها قرار دارد و شاید زندانیان دیگری که در جریان پرونده‌شان نیستم، وضعیت کم‌وبیش مشابهی دارند و در فرصت مناسبی باید مورد نقد حقوقی قرار گیرند؛ اما در اینجا دادنامه آقای مدنی به صورتی تیبیکال مورد بررسی اجمالی قرار می‌گیرد. مدنی پیش‌تر نیز در پی حوادث سال ۱۳۸۸ به شش سال حبس و چند سال تبعید محکوم شده و این دوران را سپری کرده بود. بحث آسیب‌های جبران‌ناپذیر این احکام سنگین به زندانیان و خانواده‌های‌شان موضوع مستقلی است که باید جداگانه به آن پرداخته شود.

تکلیف قانونی قوه قضائیه

طرح قانون شفافیت قوای سه‌گانه و دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها در ماده ۱ می‌گوید: دستگاه‌ها، نهادها، سازمان‌ها و مؤسسات مشمول این قانون عبارت‌اند از:

۱- قوه مقننه شامل مجلس شورای اسلامی، دیوان محاسبات کشور و همه سازمان‌ها و مؤسسات وابسته به آنها

۲- هیئت وزیران و همه کمیسیون‌ها و کارگروه‌های متشکل از وزرا یا نمایندگان دستگاه‌های دولتی، همه دستگاه‌های اجرایی

۳- قوه قضائیه شامل دادگستری، دیوان عالی کشور، دادستانی کل و نیز همه سازمان‌ها، مؤسسات و شرکت‌های تابع یا وابسته به آنها ازجمله سازمان بازرسی کل کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان قضائی نیروهای مسلح، سازمان ثبت اسناد و املاک و همچنین شوراهای حل اختلاف

و در ماده ۲ می‌گوید: مشمولان این قانون موظف‌اند داده‌ها و اطلاعات ذیل را که مربوط به آن دستگاه است، از طریق سامانه‌های مربوط به خود منتشر و در دسترس عموم قرار دهند و در بند «پ» مشخصاً می‌گوید: «همه آرای قطعی دادگاه‌های عمومی و انقلاب و همچنین مراجع غیرقضائی با رعایت موازین امنیتی و حفظ اطلاعات شخصی». هرچند مجلس در جلسه ۱۷ آبان ۱۴۰۱ در برابر ایرادات شورای نگهبان، یک بند را اصلاح و در بقیه موارد در مصوبه قبلی خود اصرار کرد و دوباره به شورای نگهبان فرستاد و در ۲۹ آذر شورای نگهبان اعلام کرد با توجه به اصرار مجلس شورای اسلامی بر مصوبه سابق خود، ایرادات پیشین این شورا کماکان به قوت خود باقی است؛ اما نکته مهم این است که مفاد و مضمون مواد مذکور قبلاً در «قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات» به‌ویژه فصل سوم آن تحت عنوان «ترویج شفافیت» به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

انتشار این آرا صرفاً برای منتشرشدن نیست؛ بلکه برای آگاهی عمومی و نقد آرا است؛ چنان‌که در بند پ ماده ۵ سند امنیت قضائی می‌گوید: «آرای قطعی دادگاه‌ها با هدف تحلیل و نقد صاحب‌نظران و متخصصان به صورت کامل ضمن حفظ حریم خصوصی اشخاص در تارنمای قوه قضائیه منتشر و در دسترس عموم قرار می‌گیرد».

اتهامات مدنی

اتهامات دکتر سعید مدنی در دادنامه صادره از شعبه ۲۹ عبارت‌اند از: ۱- اجتماع و تبانی جهت اقدام علیه امنیت کشور ۲- تبلیغ علیه نظام جمهوری اسلامی ۳- تشکیل و اداره گروه‌های معاند نظام.

ادامه در صفحه ۵

سالنامه ۱۴۰۲
عصر حرکت

روزنامه شرق
موسسه فرهنگی هنری جام سبز

برای پیش‌خرید کتاب سررسید شرق و درج آگهی، با ما تماس بگیرید:
۰۲۴۷ - ۸۸۸۸ - ۰۱۷۳ - ۸۸۸۸۸۸۰۰ (۰۲۱)